

BAZEL III KAO BITNA PRETPOSTAVKA ZA USPEŠNO UPRAVLJANJE RIZIKOM LIKVIDNOSTI U BANKAMA

BASEL III AS AN ESSENTIAL PREREQUISITE FOR THE SUCCESSFUL MANAGEMENT OF LIQUIDITY RISK IN BANKS

Prof. dr Vera Zelenović

Departman za finansije, bankarstvo, osiguranje
Univerzitet u Novom Sadu, Ekonomski fakultet Subotica, Subotica, Republika Srbija
veraz@open.telekom.rs

Mr Jelena Vitomir

Departman za finansije, bankarstvo, osiguranje
Univerzitet u Novom Sadu, Ekonomski fakultet Subotica, Subotica, Republika Srbija
jelena.vitomir@ef.uns.ac.rs

Jovana Ivančević

ivancevicj@ef.uns.ac.rs

Rezime: Karakteristike okruženja u kojem posluju savremene banke kao što su globalizacija, visok stepen finansijskih inovacija i deregulacija bankarskog poslovanja dovode do pojave novih vrsta bankarskih rizika, kao i veće izloženosti postojećim rizicima. Istovremeno rastu i potencijalni gubici koje bi izloženost rizicima mogla da prouzrokuje u banci. Primena standarda Bazela III, u oblasti međunarodne regulacije bankarskog poslovanja, je ključna pretpostavka da bi se u budućnosti izbegle pojave pogubnih finansijskih kriza, poput one iz 2008. godine, ili da se bar umanjili gubici koje bi one mogle naneti. Iako se zna da je likvidnost jedan od glavnih uslova stabilnog poslovanja svake banke, regulacija likvidnosti se sve do Bazela III nije našla među standardima Bazelskog komiteta. Rizik likvidnosti proizilazi iz nesposobnosti banke da udovolji opadanju pasive ili da finansira rast aktive. U prvom delu rada je predstavljena struktura Bazela III, u okviru koje su razmotreni osnovni standardi. Drugi deo rada se bavi rizikom likvidnosti u bankarskim sistemima, sa osvrtom na definisanje racia likvidnosti u skladu sa Bazelom III. Zahtevima vezanim za likvidnost se takodje definišu dva elementa, tačnije minimalna kvota likvidnosti i strukturalna kvota likvidnosti, koja, za razliku od prethodnog pokazatelja koji je kratkoročnog karaktera, osigurava bankama srednjeročnu i dugoročnu likvidnost.

Abstract: Characteristics of the environment, in which modern banks operate, such as globalization, high degree of financial innovation and deregulation of banking operations lead to the emergence of new types of banking risks, as well as greater exposure to existing risks. At the same time the growth and potential losses that could risk exposure could cause the bank. Implementation of Basel III standards in the field of international regulation of the banking business is a key requirement in order to avoid future occurrence of destructive financial crises like the one from 2008, or at least minimize the losses that they could inflict. Although it is known that liquidity is one major requirement of stable operation of each bank's liquidity regulation is to Basel III is not found among the standards of the Basel Committee. Liquidity risk arises from the inability of banks to comply with liabilities or declining to fund asset growth. The first part of the paper presents the structure of Basel III, in which is discussed the basic standards. The second part deals with liquidity risk in the banking system, with emphasis on defining the ratio in accordance with Basel III. Requirements relating to liquidity is also defined by two elements, namely a minimum quota of liquidity and structural liquidity quotas, which, unlike the previous indicators, which is short-term, ensures bank medium-term and long-term liquidity. .

Ključne riječi: Bazel III, banka, rizik, likvidnost

Key Words: Basel III, banks, risk, liquidity

1. UVODNA RAZMATRANJA

Svetska ekonomska kriza iz 2008. godine je pokazala da postojeći standardi bankarske regulacije nisu dovoljni da osiguraju stabilno i sigurno poslovanje bankarskog sektora. U prvi plan je stavljena potreba za reformisanjem postojećeg okvira bankarske supervizije, oličenim u sporazumu Bazela II, koji se nije pokazao dovoljno efikasnim u sprečavanju krize iz 2008. godine. Iz tog razloga, Bazelski komitet za bankarski nadzor je pristupio izradi novih standarda pod nazivom Bazela III u cilju izbegavanja pogubnih finansijskih kriza u budućnosti ili bar umanjivanja gubitaka koje bi one mogle izazvati. Predlog novog regulatnog okvira je nastao 2009. godine. Bazelski komitet za bankarski nadzor je predvideo obimne reforme u domenu regulacije bankarskog poslovanja, uvodeći strožija pravila u pogledu kapitala i likvidnosti banaka, a sve u cilju postizanja veće otpornosti bankarskog sektora.

Novi regulatorni okvir Bazela III je projektovan da bi se rešile uočene slabosti bankarskog sistema. Osnovni cilj Bazelskog komiteta za bankarski nadzor je bio da stvori finansijski sistem otporan na buduće krize. Banke posluju na globalnom nivou i rezultati njihovih neuspeha se prelivaju na međunarodnom nivou, što je ukazalo na potrebu da banke drže više rezerve kapitala kao poslednje linije odbrane od nastalih gubitaka, kao i da se bolje upravlja likvidnošću kako bi se izgradio stabilniji finansijski sektor, a samim tim i realni sektor bi se zaštitio od preliivanja negativnih efekata. Neki od uzroka koji su okarakterisali krizu 2008. i koje Bazela III pokušava da reši mogu se definisati na sledeći način (Nout, 2011, str.1):

- loše upravljanje rizikom likvidnosti i nedovoljna likvidnost
- prevelik uticaj različitih faktora koji se ispoljavaju u bankarskom sistemu, u kombinacijim sa kreditnim rizikom
- neadekvatan nivo i kvalitet kapitala banaka, prevelik leveridž
- međupovezanost sistemski važnih finansijskih institucija koje su se smatrale prevelikim da bi propale
- ozbiljni nedostaci u korporativnom upravljanju, upravljanju rizikom, praksa kompenzacija, kvalitet supervizije i transparentnost tržišta.

Ciljani rezultat reformi na mikro planu, je da se identifikuje otpornost finansijskih institucija u periodima stresa, a na makro planu, da se identifikuju i prate rizici koji, preko bankarskog sektora, mogu izazvati poremećaje čitavog privrednog sistema. Veća otpornost na nivou banke smanjuje verovatnoću da će doći do

destabilizacije finansijskog sektora kao celine, a time i distorzija u realnom sektoru koji ne može normalno da funkcioniše bez podrške finansijskih posrednika, odnosno banaka.

2. STRUKTURA BAZELA III

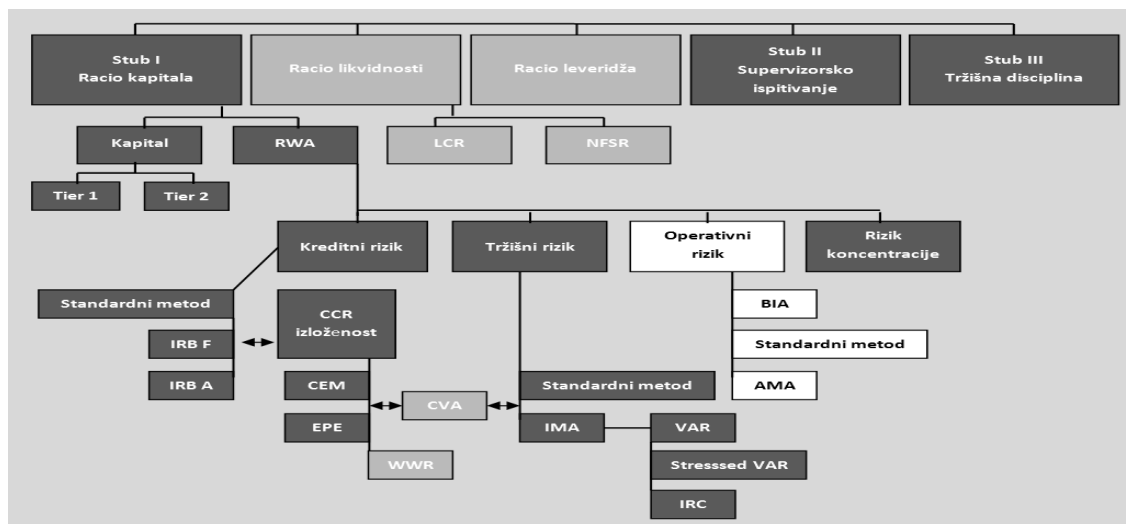
Skup reformi koji je poznatiji pod nazivom Bazela III, sastoji se iz dva dela, koji su predstavljeni u dva dokumenta:

1. Bazela III – regulatorni okvir za otpornije banke i bankarske sisteme (odnosi se na zahteve u pogledu minimalnog koeficijenta kapitalne adekvatnosti, procedure merenja izloženosti riziku, antistresni i kontraciklični kapital i koeficijent leveridža).
2. Bazela III – međunarodni okvir za merenje, standarde i monitoring rizika likvidnosti (odnosi se na rizik likvidnosti. Globalni standardi u pogledu likvidnosti banaka su jedna od novina koje se javljaju u Bazelu III).

Treba napomenuti, da je Bazela III zadržao osnovnu strukturu Bazela II zasnovanu na tzv. tri stuba. Novi standardi zapravo predstavljaju nadogradnju prethodnog okvira bankarske supervizije u okviru Bazela II. To znači, da iako je u okviru reformi stavljen akcenat na zahteve u pogledu kapitala, koji su u Bazelu II činili tzv. prvi stub, drugi stub koji se odnosi na supervizorsko ispitivanje i treći koji se odnosi na tržišnu disciplinu, zadržali su svoj značaj.

Najviše promena koje je Bazelski komitet predvideo se odnose na zahteve vezane za adekvatnost kapitala. Svi prethodni Bazelski standardi su obuhvatali mere koje su zahtevale od banaka da održavaju određeni nivo kapitala, a taj nivo je zavisio od procene rizičnosti njihove aktive. Bazela III dodatno pooštava ove zahteve uvodeći neke u potpunosti nove elemente pored minimalnog zahteva za kapitalom, kao što su antistresni kapital i kontraciklični kapital. Paralelno, Bazelski komitet uvodi strožije zahteve prema međunarodnim sistemski značajnim bankama (G-SIFI's). Novi regulatorni okvir je takođe bolje prilagođen savremenom bankarskom poslovanju i obuhvata širu lepezu bankarskih rizika. Uvođenje standarda Bazela III ima za cilj da se poveća kako kvantitet tako i kvalitet kapitala banaka i da se na taj način poveća ukupna otpornosti bankarskog sektora.

Bazela III unosi značajne reforme i u pogledu procenjivanja rizičnosti aktive banaka, kako bi se osiguralo da svi značajni rizici uključeni u izračunavanje koeficijenta. Posebna pažnja je posvećena unapređenju metoda za izračunavanje izloženosti rizicima, a najviše rizicima koji se javljaju u poslovima trgovine derivativnim finansijskim instrumentima. Kao i u Bazelu II, i

Slika 1. Struktura regulatornog okvira Bazela III

Izvor: Chabanel, P., Basel III – An Introduction, Moody's Analytics, 2011., str. 20.

Bazel III u svojim standardima obuhvata izloženost kreditnom, tržišnim i operativnim rizicima, kao i riziku koncentracije banaka, koji izaziva sve veća povezanost između finansijskih institucija. Što se tiče kreditnog rizika, ostavljena je mogućnost njegovog računanja standardnim pristupom ili putem pristupa internog rangiranja. Posebna pažnja se posvećuje tzv. CCR riziku (credit counterparty risk) koji se vezuje za trgovinu derivatima, i koja se meri CEM modelom (current exposure method) ili EPE modelom (expected positive exposure), te podrazumeva mogućnost da jedna od strana ne ispuni ugovorenu obavezu. CCR rizik se pokazao kao jedan od glavnih faktora koji su doprineli jačanju svetske ekonomske krize (Longstaff, Gandhi, 2010, str.2), zbog čega je u Bazel III regulatornom okviru stavljen akcenat da njegovo procenjivanje. Bazel III prvi put uvodi zahteve za ocenjivanjem WWR rizika (wrong way risk). Kao i CCR rizik, i WWR rizik se najčešće vezuje za transakcije finansijskim derivatima. WWR rizik se javlja ukoliko je kreditni rejting partnera u derivatnom ugovoru u korelaciji sa makroekonomskim faktorom koji takođe utiče na vrednost derivatne transakcije (Campbell, 2012). Prema Bazelu III, banke će morati da vrše stres testiranja i scenario analize sa cilje utvrđivanja svih faktora rizika koji bi mogli uticati na kreditni rejting partnera u derivatnom ugovoru, kako bi se uspešno upravljalo ovom vrstom rizika.

Banke takođe moraju da izdvoje dodatni kapital da pokriju rizike od tzv. mark-to-market gubitaka (poznatih pod nazivom CVA) i wrong-way rizik. Značajno su pooštrena pravila koja se odnose na merenje izloženosti riziku koji se vezuje za knjige trgovanja i za složene operacije sekuritizacije, a obuhvaćene su i vanbilansne aktivnosti banaka.

Na Slici 1. prikazana je struktura regulatornog okvira Bazela III, posebno su označeni elementi

koji su već postojali, odnosno koji su preuzeti iz Bazela II. Potpuna novina u odnosu na Bazel II jesu zahtevi vezani za koeficijente likvidnosti i koeficijent leveridža. Oni su uvedeni sa namerom da se obezbedi dodatni nivo zaštite banaka od izloženosti rizicima. Procenjivanje izloženosti tržišnim rizicima predviđa metode koje se baziraju na internom pristupu. Za banke je veoma bitno da se ne oslanjaju samo na procene eksternih rejting agencija, već da same razvijaju i primenjuju interne metode procene rizika. Najznačajniji instrument za interno procenjivanje izloženosti banke tržišnom riziku je model rizika vrednosti (VAR). VAR metoda je najpoznatiji model ocene gubitke izazvane rizicima. Osnovni elementi modela rizika vrednosti (VAR) polaze od (Vunjak, Čurčić, Kovačević, 2013, str.313):

- procene maksimalnog iznosa gubitaka u vrednosti aktive banke koji bi mogao da se pojavi na specifičnom nivou rizika (kao što je 1%).
- procene vremenskog perioda u kojem bi aktiva bila smanjena, ako bi došlo do pogoršanja uslova na tržištu.
- nivoa pouzdanosti koji menadžment banke pridaje proceni verovatnoće nastanka gubitaka u bilo kom vremenskom periodu (95% ili 99% kao nivoa pouzdanosti koji se najčešće pretpostavlja).

Tretiranje operativnog rizika u bankama je element koji nije pretpreo nikakve promene u Bazelu III, već je u potpunosti preuzet iz Bazela II. Postoji tri pristupa procenjivanja izloženosti operativnom riziku i iznosu kapitala koje banke moraju da izdvoje za njegovo pokriće:

- pristup osnovnog indikatora (BIA – basic indicator approach) – ovaj pristup je najjednostavniji za primenu. Banke koje koriste pristup osnovnog indikatora su dužne da

održavaju kapital za operativni rizik u iznosu prosečnog bruto godišnjeg prihoda (u poslednje tri godine) pomnoženog sa alfa faktorom koji iznosi 15%.

- standardizovani pristup - pravi razliku između različitih poslovnih aktivnosti banke i predviđa da se prihod od tih aktivnosti množi sa faktorom rizika (beta faktor) koji je različit za svaku poslovnu liniju.
- pristup naprednog merenja - podrazumeva da banke razvijaju sopstvene empirijske metode za procenjivanje kapitala potrebnog za pokriće operativnog rizika.

Kao i u prethodnim bazelskim standardima tako i u okviru Bazela III bankama se predlaže da koriste stres testove u procesu upravljanja rizicima. Stres testiranje je jedan metod analize i predstavlja značajan i često korišćen instrument u bankarstvu, kako od strane nadzornih institucija tako i od strane samih banaka. Stres testiranje podrazumeva postavljanje hipotetičkih scenarija koje najčešće karakteriše pogoršavanje određenih ekonomskih indikatora. Dakle, ispituje se kako će se učesnici u stres testiranju ponašati u slučaju perioda pogoršavanja ekonomskih uslova npr. u slučaju rasta stope inflacije, ili u slučaju pada poverenja u banku i povlačenja depozita od strane klijenata. Stres testiranje kao metod ispitivanja pruža velike mogućnosti jer se može postaviti veliki broj različitih scenarija, samim tim je njegova primena veoma fleksibilna i može pružiti brojne korisne informacije. "Stres" testiranje ima značajno mesto, i podrazumeva test pri kojem se banka stavlja pod određeni nivo pritiska, i posmatra se kako se posluje pri tim okolnostima, npr. testira se da li banka ima dovoljno kapitala da opstane tokom izuzetno dugih perioda nestabilnih ekonomskih kretanja.

3. RIZIK LIKVIDNOSTI U SVETLU BAZELA III

Rizik likvidnosti ima višestruke dimenzije (Bessis, 2010, str. 16): nemogućnost da se pribave sredstva po normalnoj ceni, rizik likvidnosti tržišta, rizik likvidnosti sredstava. Rizik likvidnosti može da postane glavni rizik u bankarskom portfoliju, jer nelikvidnost može da rezultira bankrotom, čineći ovaj rizik fatalnim. Jedna od najvećih razlika između Bazela III i prethodnih regulatornih okvira, Bazela I i II, je racio likvidnosti. Iako se zna da je likvidnost jedan od glavnih uslova stabilnog poslovanja svake banke, regulacija likvidnosti se sve do Bazela III nije našla među standardima Bazelskog komiteta. Određeni nivo kapitala je neophodan kako bi banke očuvale svoju snagu. Međutim, da to nije dovoljno pokazuju primeri banaka koje su bankrotirale jer nisu imale dovoljno likvidnih sredstava da ispune zahteve svojih

klijenata iako su imale dovoljne rezerve kapitala. Nakon lekcija naučenih iz krize iz 2008. godine, Bazelski komitet za bankarsku superviziju je odlučio da novim regulatornim okvirom obuhvati i standarde koji će se odnositi na merenje i monitoring rizika likvidnosti u bankama.

Zahtevi vezani za likvidnost se sastoje iz dva elementa, tačnije dva koeficijenta:

1. minimalna kvota likvidnosti (liquidity coverage ratio - LCR) čiji zadatak je da osigura da banke uvek imaju dovoljan nivo slobodnih, kvalitetnih visoko likvidnih sredstava koje se brzo mogu pretvoriti u gotov novac.
2. strukturna kvota likvidnosti (net stable funding ratio - NSFR) koji, za razliku od prethodnog pokazatelja koji je kratkoročnog karaktera, osigurava bankama srednjeročnu i dugoročnu likvidnost.

Za standarde koji se odnose na minimalnu kvotu likvidnosti i strukturnu kvotu likvidnosti 2011. godine se startovalo sa posmatranjem, kako bi se utvrdilo da li je potrebno izvršiti neke modifikacije pre nego što počne njihova potpuna primena, koja je predviđena za 2015. godinu za minimalnu kvotu likvidnosti i 2018. godinu za strukturnu kvotu likvidnosti.

3.1. MINIMALNA KVOTA LIKVIDNOSTI

Minimalna kvota likvidnosti (LCR) predstavlja prvi od dva koeficijenta likvidnosti koje je Bazelski komitet uveo u okviru Bazela III. Minimalna kvota likvidnosti se odnosi na kratkoročnu likvidnost banke, odnosno na period do 30 dana. Cilj uvođenja ovog koeficijenta je da banke održavaju odgovarajući nivo slobodnih, kvalitetnih visokolikvidnih sredstava koji se mogu veoma brzo pretvoriti u gotov novac. Nivo ovih sredstava treba da bude dovoljan da banka isplati sve obaveze koje dospevaju u narednih 30 dana, i to u uslovima visokog pritiska na likvidnost banke. Kvota likvidnosti se izračunava kao odnos visoko likvidnih sredstava banke i ukupnih obaveza koje dospevaju u narednih 30 dana, i treba da iznosi 100% ili više (Basel, 2010, str.3).

$$\text{Minimalna kvota likvidnosti} = \frac{\text{Likvidna sredstva visokog kvaliteta}}{\text{Ukupni neto novčani odlivi za narednih 30 dana}} \quad (1)$$

Bazelski komitet je propisao i koja sredstva se mogu uvrstiti u sredstva visokog kvaliteta. Postoji dve grupe likvidnih sredstava koja koje se mogu koristiti za pokrivanje minimalne kvote likvidnosti (Basel, 2010, str.4):

- Likvidna sredstva prvog reda (Level 1 assets) – u ovu grupu sredstava se ubrajaju najkvalitetnija likvidna sredstava. Ona mogu da

ulaze u neograničenom iznosu u sastav brojioca prilikom računanja kvote likvidnosti. Sredstva koja se klasifikuju u ovu grupu su: gotovina; rezerve kod centralne banke; utržive hartije od vrednosti izdate od strane država, centralnih bankarskih institucija, Međunarodnog monetarnog fonda, Banke za međunarodna poravnanja, Evropske Komisije pod uslovom da im je dodeljena ocena rizičnosti od 0% i sl.

- Likvidna sredstva drugog reda (Level 2 assets) – likvidna sredstva drugog reda mogu da se koriste pri računanju kvote likvidnosti pod uslovom da čine najviše 40% zbira ukupnih likvidnih sredstava. Dodatno, vrednost ovih sredstava se umanjuje za najmanje 15% njihove trenutne tržišne vrednosti. U ovu grupu sredstava se klasifikuju: utržive hartije od vrednosti izdate od strane država, centralnih bankarskih institucija čija rizičnost je ocenjena sa ponderom od 20%; korporativne obveznice emitovane od strane nebankarskih institucija sa rejtingom ne manjim od AA-.

Kako je minimalna kvota likvidnosti potpuna novina u odnosu na prethodne Bazelske standarde, predviđeno je da se sa njenom primenom počne 2015. godine, jer je neophodno izvršiti dodatne analize njenog uticaja na poslovanje banaka.

3.2. STRUKTURNA KVOTA LIKVIDNOSTI

Strukturna kvota likvidnosti (NSFR) predstavlja drugi koeficijent likvidnosti koji je uveden u okviru Bazela III. Ovaj koeficijent se odnosi na srednjoročnu i dugoročnu likvidnost banke. Bazelski komitet za bankarski nadzor se odlučio za uvođenje ovog standarda u Bazel III kako bi se osigurala sposobnost banaka da se izbore sa potencijalnim ročnim neusklađenostima. Takođe, banke se motivišu da koriste stabilne izvore finansiranja koji će im uvek biti na raspolaganju. Strukturna kvota likvidnosti se izračunava kao odnos stabilnih izvora finansiranja sa kojima banka raspolaže i potrebnih stabilnih izvora finansiranja, a vrednost treba da joj iznosi 100% ili više. Kao što se vidi, ovaj pokazatelj predstavlja modifikaciju koeficijenta dugoročne finansijske ravnoteže koji se izračunava stavljanjem u odnos kvalitetnih izvora i dugoročno vezanih sredstava. Ukoliko je pokazatelj veći od 1, tj 100%, tada je uspostavljena finansijska ravnoteža, odnosno stvoreni su uslovi za održavanje likvidnosti u budućnosti.

$$\text{Strukturna kvota likvidnosti} = \frac{\text{Raspoloživi stabilni izvori finansiranja}}{\text{Potrebni stabilni izvori finansiranja}} \quad (2)$$

Raspoloživi stabilni izvori finansiranja (ASF – available stable funding) se dobijaju sabiranjem kapitala, preferencijalnih akcija, obaveze sa rokom

dospeća dužim od godinu i drugih obaveza banke, prethodno pomnoženih sa odgovarajućim faktorima raspoloživosti. U Tabeli 1. su predstavljene osnovne stavke koje ulaze u sastav raspoloživih stabilnih izvora finansiranja. Za svaki instrument prikazan je faktor, odnosno procenat sa kojim se množi računovodstvena vrednost instrumenta. Vrednosti se sabiraju tek što se pomnože sa odgovarajućim faktorom

TABELA 1. PRIKAZ KOMPONENTI RASPOLOŽIVIH STABILNIH IZVORA FINANSIRANJA I VREDNOSTI ODGOVARAJUĆIH FAKTORA

ASF faktor	Raspoloživi stabilni izvori finansiranja
	<ul style="list-style-type: none"> • Kapital (zbir kapitala prvog reda i kapitala drugog reda)
100%	<ul style="list-style-type: none"> • Uzeti krediti i druge obaveze sa efektivnim rokom dospeća od godinu dana ili dužim
90%	<ul style="list-style-type: none"> • "Stabilni" depoziti po videnju fizičkih lica i oročeni depoziti fizičkih lica sa rokom dospeća kraćim od godinu dana
80%	<ul style="list-style-type: none"> • "Manje stabilni" depoziti po videnju fizičkih lica i oročeni depoziti fizičkih lica sa rokom dospeća kraćim od godinu dana
50%	<ul style="list-style-type: none"> • Depoziti po videnju, oročeni depoziti i ostali izvori finansiranja sa rokom dospeća kraćim od godinu dana od nefinansijskih korporacija, država, centralnih banaka i državnih preduzeća
0%	<ul style="list-style-type: none"> • Sve ostale obaveze

Izvor: Basel Committee on Banking Supervision, Basel III: International framework for liquidity measurement, standards and monitoring, Basel, 2010., str. 27.

Sa druge strane, potrebni stabilni izvori finansiranja (RSF – required stable funding) se dobijaju sabiranjem pozicija na strani aktive koji su takođe prethodno pomnoženi sa faktorom čija vrednosti zavisi od ročnosti a i vrste samog sredstva. Što je kraća ročnost sredstva niži je i faktor sa kojim se množi. Tako se na primer gotovina množi sa faktorom od 0%, što zapravo znači da se ona ni ne koristi prilikom izračunavanja potrebnih stabilnih izvora finansiranja. U Tabeli 2. prikazane su stavke koje se koriste pri izračunavanju potrebnih stabilnih izvora finansiranja. Za svaki instrument prikazan je faktor sa kojim se množi njegova računovodstvena vrednost. Vrednosti se sabiraju tek što se pomnože sa odgovarajućim faktorom, nakon čega sledi računanje strukturne kvote likvidnosti.

TABELA 2. PRIKAZ KOMPONENTI POTREBNIH STABILNIH IZVORA FINANSIRANJA I VREDNOSTI ODGOVARAJUĆIH FAKTORA

RSF faktor	Potrebni stabilni izvori finansiranja
0%	<ul style="list-style-type: none"> • Gotovina • Kratkoročna sredstva sa preostalim rokom dospeća kraćim od godinu dana • Hartije od vrednosti sa preostalim rokom dospeća kraćim od godinu dana • Krediti finansijskim institucijama sa efektivnim rokom dospeća kraćim od godinu dana sa pravom poziva
5%	<ul style="list-style-type: none"> • Utržive hartije od vrednosti sa rokom dospeća od godinu dana illi dužim, emitovane ili garantovane od strane država, centralnih banaka, BIS-a, IMF-a, Evropske Komisije, čija rizičnost je ocenjena ponderom od 0%
20%	<ul style="list-style-type: none"> • Korporativne obveznice sa čiji rejting je najmanje AA- sa rokom dospeća od godinu dana ili dužim • Utržive hartije od vrednosti izdate od strane država, centralnih bankarskih institucija čija rizičnost je ocenjena sa ponderom od 20%
50%	<ul style="list-style-type: none"> • Zlato neopterećeno pravom zaloge • Vlasničke hartije od vrednosti izdate od strane nefinansijskih institucija, listirane na berzi • Korporativne obveznice izdate od strane nefinansijskih institucija sa kreditnim rejtingom od A- do A+ • Krediti nefinansijskim korporacijama, državama, centralnim bankama, državnim preduzećima sa preostalim rokom dospeća kraćim od godinu dana
65%	<ul style="list-style-type: none"> • Hipotekarni krediti čija rizičnost je ocenjena ponderom od 35% ili nižim • Ostali krediti, osim kredita finansijskim institucijama sa rokom dospeća od godinu dana ili dužim, čija rizičnost je ocenjena ponderom od 35% ili nižim
85%	<ul style="list-style-type: none"> • Krediti fizičkim licima i malim preduzećima sa preostalim rokom dospeća kraćim od godinu dana (osim onih čija rizičnost je ocenjena ponderom od 65% ili više)
100%	<ul style="list-style-type: none"> • Sva ostala sredstva

Izvor: Basel Committee on Banking Supervision, Basel III: International framework for liquidity measurement, standards and monitoring, Basel, 2010., str. 29

Cilj uvođenja ovog standarda je da se osigura dugoročna stabilnost finansijskih izvora, u slučaju da se banka nađe u situacijama kao što su (Basel, 2010, str.5):

- značajan pad profitabilnosti prouzrokovan rastom izloženosti bankarskim rizicima,
- snižavanja ocene boniteta banke od strane bilo koje nacionalno priznate rejting agencije,
- u slučaju događaja koji dovodi u pitanje reputaciju ili narušava kreditnu sposobnost banke.

4. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Svetska finansijska kriza je pokazala da upravljanje bankom pati od brojnih nedostataka koji su, u određenim slučajevima, doveli banke do toga da usvoje veoma rizično ponašanje. U svrhu otklanjanju uočenih slabosti bankarskog sektora, donet je regulatorni okvir Bazel III, čija vizija je stabilniji globalni finansijski sistem, a misija da da predloge i smernice nacionalnim regulatorima kako bi se izvršila efikasna međunarodna koordinacija bankarskih politika. Predloženi regulatorni okvir se sastoji iz izmenjenog koncepta kapitala, kvantifikovanih standarda likvidnosti i pokazatelja leveridža. Očekuje se da će uvođenje pokazatelja likvidnosti generisati neke značajne promene u organizaciji i strukturi upravljanja banaka, uključujući snažan akcenat na strateški uticaj pitanja likvidnosti i utvrđivanju stepena izloženosti riziku. Šta više, bankama je potreban jedan više koordinisan pristup između strategija kratkoročnog i dugoročnog finansiranja i strateškog planiranja. Ciljani rezultat reformi na mikro planu, je da se identifikuje otpornost finansijskih institucija u periodima stresa, a na makro planu, da se identifikuju i prate rizici koji, preko bankarskog sektora, mogu izazvati poremećaje čitavog privrednog sistema. Veća otpornost na nivou banke smanjuje verovatnoću da će doći do destabilizacije finansijskog sektora kao celine, a time i distorzija u realnom sektoru koji ne može normalno da funkcioniše bez podrške finansijskih posrednika, odnosno banaka

LITERATURA

- [1] Basel Committee on Banking Supervision,. (2010). Basel III: International framework for liquidity measurement, standards and monitoring, Basel.
- [2] Bessis Joel. (2010). „Risk Management in Banking“, John Wiley & Sons Ltd., Chichester
- [3] Campbell Harvey (2012). “Wrong-way risk”, Preuzeto april, 12 2015 sa sajta: <http://financial-dictionary.thefreedictionary.com/Wrong-way+risk>.
- [4] Chabanel, P. (2010). Basel III – An Introduction, Moody’s Analytics.
- [5] Longstaff, F., Arora, N., Gandhi, P., (2010). Counterparty Credit Risk and the Credit Default Swap Market, Moodys Analytics.
- [6] Nout Wellink (2011). “Basel III and beyond” High Level Meeting on Better Supervision and Better Banking in a Post-crisis Era. Kuala Lumpur, Malaysia. Preuzeto april,20 2015. sa sajta: <http://www.bis.org/speeches/sp110118.pdf>
- [7] Vunjak N., Čurčić U.,Kovačević Lj. (2013). “Korporativno bankarstvo” , Proleter a.d.Bečej, Ekonomski fakultet Subotica